

אלו הן הלוקין

ריב"ז

פרק שלישי

מכות כד.

(א) הוריות דף ק"ז ט"ז.
 (ב) [מענית כג.] א' ז"ב.
 (ג) [מסנהדרין פ"א].
 (ד) ט"ז מ"ו. (ו) [מכות דף ק"ג].
 (ה) [מענית י"ב].
 (ו) סנהדרין דף ק"א.
 (ז) [מכות דף ק"ה].
 (ח) [מכות דף ק"ה].
 (ט) [מענית י"ב].
 (י) [מענית י"ב].
 (יא) [מענית י"ב].
 (יב) [מענית י"ב].
 (יג) [מענית י"ב].
 (יד) [מענית י"ב].
 (טו) [מענית י"ב].
 (טז) [מענית י"ב].
 (יז) [מענית י"ב].
 (יח) [מענית י"ב].
 (יט) [מענית י"ב].
 (כ) [מענית י"ב].
 (כא) [מענית י"ב].
 (כב) [מענית י"ב].
 (כג) [מענית י"ב].
 (כד) [מענית י"ב].
 (כה) [מענית י"ב].
 (כו) [מענית י"ב].
 (כז) [מענית י"ב].
 (כח) [מענית י"ב].
 (כט) [מענית י"ב].
 (ל) [מענית י"ב].

הגהות הב"ח

(א) גמרא משמע דמיס
 כגון ר"א בר' שמעון
 דלא שמת צולותא לזרעא
 מרענן:

גליון הש"ס

גמ' ש"ס י"ד
 צאומנות חבירו. עין
 ז"ב דף כ"ב וסנהדרין
 דף פ"א ע"א: שם אפי'
 ברבית עובד כוכבים.
 כדלמא צנא מיעלא דף ע'
 ע"ב: שם דלמא
 כאבידה המתבקשת.
 סנהדרין דף קט ע"ב:

הגהות וצינונים

(א) [בע"ז ל"ג] (גליון)
 וכן בכתיב ובכתובות
 ליתא, אולם עיי'
 במהרש"א: [ג] נ"א א"ל
 ר"ע א"ל מנתה א"ל
 תטמאו בכ"ל א"ה
 ובכ"ל א"ה א"ה
 מנייהו לא] (גליון) וכ"ה
 בסנהדרין ובע"ז, ועיי'
 מהרש"א: [ג] צ"ל התם
 נמי בכ"ל א"ה א"ה א"ה
 המקרא זה בערוית הוא
 דכתיב (רש"י), ועיי'
 בציון הקודש: [ד] נ"א
 בדברים (ר"ס), ועיי'
 מהרש"א: [ה] [בע"ז
 ובמ"ד] (גליון) בעיי'
 הגי' ובמ"ד ש"נאמר:
 [ו] בע"ז נוסף ש"נאמר:
 [ז] נרצ"ל ר"ב (מנחת
 יהודה), וכ"ה בכתיב:
 [ח] בע"ז ואיתמא רב
 אשין] (גליון): [ט] נ"א
 רבנו גרשום: [י] צ"ל
 שמתין] (גליון):
 [כ] ס"י אטומה (גליון)
 וכ"ה בכתיב: [ל] שיעין
 לע"ב] (גליון):

ליקוטי רש"י

מפי
 שמענו. דהיינו שמענו
 דלעורו של הקצ"ה
 (הוריות ה. ב"ה א"ז).
 גירר עצמות אביו.
 משום כפרה ולא קברו
 כעבור כדגש ומטה לא
 ומפני קידוש השם
 שימנה על רשעו ויסקרו
 להעסיק (פסחים נה.).
 גירר עצמות אביו.
 לפי שהיה רשע צדוק ולא
 נהג צדק בקבורתו
 להולילו כהוגן כמטות וזב
 וסוף [מכות י.]. ע"ז
 מטה ש"ל חב"ב. ד"ך
 ציון מפני שהיה אמו
 רשע וצדוק לעמי כל כ"י
 שמיסקרו האחרים ולכבוד
 עלמו לא חש ומפני כבוד
 אב נמי ליכא למיחש
 כ"כ צדקה צדקה כמי (שמות
 כ"ב) צדקה צדקה עמך
 נטה עניניו הוא עלמו
 נטה וממאס פניו עלמו
 שלא חש לכבודו צדקה
 קידוש ה' וכו' [סנהדרין
 מז.]. [משך בע"ב].

שית מאה וחד פרי. והיינו דכתיב תורה לוח לנו משה ושמים מפי
 הגבורה הרי שית מאה ותליקרי: מפי הגבורה שמענו. דכתיב
 אחת דבר אלהים ושמים זו שמענו^א צמילתא: והעמידן על אחת
 עשרה. שמתלה היו דליקים והיו יכולים לקבל עול מנות הרצה

זה דבר גנאי ושותק והיינו דמיס לשון שתיקה: כגון רבי אעזר ברבי
 שמעון. כהשוכר את הפועלים (ב"מ דף פ"ד:) דנפק רישא מאדוניה
 וליחמוזי לאיתמיה צמילתא ואמר לה האי דשמעית צולותא לזרעא
 מרענן ולא מחאי כדמעני לי אלמא צמיו הוה רגיל לדקדק צדק
 ולפיכך הקפיד הקצ"ה עליו על אותו
 הפעם שלא מיחה: זו הוצאת המת
 והכנסת הכלה. דכתיב צדוק^ב לכת
 טוב ללכת אל בית אל כל מלכת וגו':
 בא ישיעה בן אמוץ. כל שעה דורות
 של מטה היו מתמעטין: חדל נא.
 אותה צרכה שאמר משה וישכון
 ישראל בטח דד עין יעקב כלומר
 אימתי ישכון ישראל בטח כשיהיו
 דליקים כעין יעקב: מי יקום
 יעקב. מי יוכל להיות חסיד כיעקב
 כי קטן הוא קטנים הם הטובים
 שיהיו דליקים כיעקב:

שית מאה וחד פרי הוי^א אנכי ולא יהיה לך
 מפי הגבורה שמענו (סימן דמשמ"ק ס"ק):
 בא דוד והעמידן על אחת עשרה דכתיב
 מזמור לדוד [ה'] מי יגור באהלך מי ישכון בהר
 קדשך הולך תמים ופועל צדק ודובר אמת
 בלבבו לא רגל על לשונו לא עשה לרעהו
 רעה וחרפה לא נשא על קרובו נבזה בעיניו
 נמאס ואת יראי ה' יכבד נשבע להרע ולא
 ימיר כספו לא נתן בנשך ושוחד על נקי לא
 לקח עושה אלה לא ימוט לעולם הולך תמים
 זה אברהם דכתיב^ב התהלך לפני והיה תמים
 פועל צדק כגון אבא חלקיהו^ג ודובר אמת
 בלבבו כגון רב ספרא לא רגל על לשונו
 זה יעקב אבינו דכתיב^ד אולי ימושני אבי
 והייתי בעיניו כמתעתע לא עשה לרעהו
 רעה^ה. שלא ירד לאומנות חבירו וחרפה לא
 נשא על קרובו זה המקרב את קרוביו^ו נבזה
 בעיניו נמאס זה חזקיהו המלך שגירר עצמות
 אביו במטה של חב"ב ואת^ז יראי ה' יכבד
 זה יהושפט מלך יהודה ששבשעה שהיה
 רואה תלמיד חכם היה עומד מכסאו ומחבקו
 ומנשקו וקורא לו (אבי אבי)^ח רבי רבי מרי מרי
 נשבע להרע ולא ימיר כר' יוחנן^ט דא"ר יוחנן
 אהא בתענית עד שאבא לביתי כספו לא נתן
 בנשך^י אפילו ברבית עובד כוכבים ושוחד
 על נקי לא לקח כגון ר' ישמעאל בר' יוסי
 כתיב עושה אלה לא ימוט לעולם^{יא} כשהיה
 ר"ג מגיע למקרא הזה היה בוכה אמר מאן
 דעביד להו לכולהו הוא דלא ימוט הא חדא
 מינייהו ימוט אמרו ליה^{יב} מי כתיב עושה כל
 אלה עושה אלה כתיב אפילו בחדא מינייהו
 דאי לא תימא הכי כתיב קרא אחרנא^{יג} אל
 תטמאו בכל אלה התם נמי הנוגע בכל אלה
 הוא דמטמא^{יד} בחדא מינייהו לא אלא לאו
 באחת מכל אלה הכא נמי באחת מכל אלו
 בא ישעיהו והעמידן על שש דכתיב^{טו} הולך
 צדקות ודובר מישרים מואס בבצע מעשקות

מכאן ואילך מפירושו רבינו גרשום
 ה"ך להרגיעו ישראל. שיהא להם
 מנוחה בגלותם: בשופר גדול וגו'.
 וצאו האזנים צדק מלמד שלא
 יהו אזורים צין העוזדי כוכבים:
 כאבידה המתבקשת. ונמלאת לאחר
 זמן: כאבידת קשוואין ודלועין.
 שאוכלים מקלמס ומקלמס אין
 אוכלין: מפלגירו. צית של רומי:
 ומה דעוברי רצונו כך. שמתמאים
 לעזות כוכבים שלהם יושבים
 בהשקט ושלוה ישראל שעוסין רעונו
 על אחת כמה וכמה שישלם להם
 שכר טוב: קרעו בגדיהם. דלינו
 ליעזב הכי: והלא אוריה במקדש
 ראשון היה. ככתוב בספר מלכים^{טז}:
 זכריה מנביאים אחרונים היה. שהיה
 במקדש שני: תלה הכתוב נבואתו
 של זכריה נבואתו של אוריה. כלומר
 שפורענות שניצא אוריה שאמר
 יושלים לעייס תהיה והר הצית
 לצמות יער נתקיים כמו כן עתיד
 להתקיים דברי נחומים של זכריה
 שיצנה צית המקדש צמורה צמינו
 חמן סלה:

ה"ך להרגיעו ישראל. שיהא להם
 מנוחה בגלותם: בשופר גדול וגו'.
 וצאו האזנים צדק מלמד שלא
 יהו אזורים צין העוזדי כוכבים:
 כאבידה המתבקשת. ונמלאת לאחר
 זמן: כאבידת קשוואין ודלועין.
 שאוכלים מקלמס ומקלמס אין
 אוכלין: מפלגירו. צית של רומי:
 ומה דעוברי רצונו כך. שמתמאים
 לעזות כוכבים שלהם יושבים
 בהשקט ושלוה ישראל שעוסין רעונו
 על אחת כמה וכמה שישלם להם
 שכר טוב: קרעו בגדיהם. דלינו
 ליעזב הכי: והלא אוריה במקדש
 ראשון היה. ככתוב בספר מלכים^{טז}:
 זכריה מנביאים אחרונים היה. שהיה
 במקדש שני: תלה הכתוב נבואתו
 של זכריה נבואתו של אוריה. כלומר
 שפורענות שניצא אוריה שאמר
 יושלים לעייס תהיה והר הצית
 לצמות יער נתקיים כמו כן עתיד
 להתקיים דברי נחומים של זכריה
 שיצנה צית המקדש צמורה צמינו
 חמן סלה:

ה"ך להרגיעו ישראל. שיהא להם
 מנוחה בגלותם: בשופר גדול וגו'.
 וצאו האזנים צדק מלמד שלא
 יהו אזורים צין העוזדי כוכבים:
 כאבידה המתבקשת. ונמלאת לאחר
 זמן: כאבידת קשוואין ודלועין.
 שאוכלים מקלמס ומקלמס אין
 אוכלין: מפלגירו. צית של רומי:
 ומה דעוברי רצונו כך. שמתמאים
 לעזות כוכבים שלהם יושבים
 בהשקט ושלוה ישראל שעוסין רעונו
 על אחת כמה וכמה שישלם להם
 שכר טוב: קרעו בגדיהם. דלינו
 ליעזב הכי: והלא אוריה במקדש
 ראשון היה. ככתוב בספר מלכים^{טז}:
 זכריה מנביאים אחרונים היה. שהיה
 במקדש שני: תלה הכתוב נבואתו
 של זכריה נבואתו של אוריה. כלומר
 שפורענות שניצא אוריה שאמר
 יושלים לעייס תהיה והר הצית
 לצמות יער נתקיים כמו כן עתיד
 להתקיים דברי נחומים של זכריה
 שיצנה צית המקדש צמורה צמינו
 חמן סלה:

הדרן עלך אלו הן הלוקין
 וסליקא לה מסכת מכות

נוער כפיו מתמוך בשוחד אוטם אזנו משמוע דמים ועוצם עיניו מראות ברע
 הולך צדקות זה אברהם אבינו דכתיב^א כי ידעתיו למען אשר יצוה וגו' ודובר מישרים זה שאינו מקניט פני
 חבירו ברכים^ב מואס בבצע מעשקות^ג כגון ר' ישמעאל בן אלישע נוער כפיו מתמוך בשוחד כגון ר' ישמעאל
 בר' יוסי אוטם אזנו משמוע דמים^ד דלא שמע בזילותא דצורבא מרבנן ושתיק כגון ר"א ברכי שמעון ועוצם
 עיניו מראות ברע כדרכי חייא בר אבא^ה דאמר ר' חייא בר אבא^ו זה שאינו מסתכל בנשים בשעה שעומדות
 על הכביסה וכתיב^ז הוא מרומים ישכון [וגו'] בא מיכה והעמידן על שלש^ח דכתיב^ט הגיד לך אדם מה טוב
 ומה ה' דורש ממך כי אם עשות משפט ואהבת חסד והצנע לכת עם (ה') אלהיך עשות משפט זה הדין
 אהבת חסד זה גמילות חסדים והצנע לכת זה הוצאת המת והכנסת כלה^י והלא דברים קל וחומר ומה דברים
 שאין דרכן לעשותן בצנעא אמרה תורה והצנע לכת דברים שדרכן לעשותן בצנעא על אחת כמה וכמה
 חזר ישעיהו והעמידן על שתיים שנאמר^{יא} כה אמר ה' שמרו משפט ועשו צדקה בא עמוס והעמידן על אחת
 שנאמר^{יב} כה אמר ה' לבית ישראל דרשוני וחיו מתקופי לה רב נחמן בר יצחק אימא דרשוני בכל התורה
 כולה אלא בא חבקוק והעמידן על אחת שנאמר^{יג} וצדיק באמונתו יחיה אמר ר' יוסי בר חנינא ארבע
 גזירות גזר משה רבינו על ישראל באו ארבעה נביאים וביטלו משה אמר^{יד} וישכון ישראל בטח בדרך עין
 יעקב בא עמוס וביטלה [שנאמר]^{טו} חדל נא מי יקום יעקב וגו' וכתיב^{טז} נחם ה' על זאת [וגו'] משה אמר
 ובגוים ההם לא תרגיע בא ירמיה ואמר^{טז} הלוך להרגיעו ישראל משה אמר^{טז} פוקד עון אבות על בנים בא
 יחזקאל וביטלה^{טז} הנפש החוטאת היא תמות משה אמר^{טז} ואבדתם בגוים בא ישעיהו ואמר^{טז} והיה ביום ההוא
 יתקע בשופר גדול וגו' אמר רב^{טז} מסתפינא מהאי קרא ואבדתם בגוים מתקופי לה רב פפא^{טז} דלמא כאבידה
 המתבקשת דכתיב^{טז} תעיתי כשה אובד בקש עבדך אלא מסיפא [דקרא]^{טז} ואכלה אתכם ארץ אויביכם מתקופי
 לה מר זוטרא^{טז} דלמא כאבילת קשוואין ודלועין וכבר היה ר"ג ורבי אלעזר בן עזריה ורבי יהושע ורבי
 עקיבא מהלכין בדרך ושמעו קול המונה של רומי מפלטה^{טז} [ברחוק] מאה ועשרים מיל והתחילו בוכין ורבי
 עקיבא משחק אמרו לו מפני מה אתה משחק אמר להם ואתם מפני מה אתם בוכים אמרו לו גוים הללו
 שמשתחווים לעצבים ומקטרים לעבודת כוכבים וישבין בטח והשקט ואנו בית הדום רגלי אלהינו שרוף

באש

ק"ז א מיי פ"ב מהל'
 מלכס ה' ה'
 ק"ז ב מיי פכ"א מהל'
 אקטוריוסא הלכה כ'
 סמג לאוין קכו טו"ע
 אה"ע סי' כ"א:

תורה אור השלם
 א) מזמור לדוד יי מי
 יגור באהלך מי ישכון
 בהר קדשך: הולך
 תמים ופועל צדק ודובר
 אמת בלבבו: לא רגל
 על לשונו לא עשה
 לרעהו רעה וחרפה לא
 נשא על קרובו: נבזה
 בעיניו נמאס ואת יראי
 ה' יכבד נשבע
 להרע ולא ימיר: כספו
 לא נתן בנשך ושוחד
 על נקי לא לקח עושה
 אלה לא ימוט לעולם:
 [ההלים טו]

ב) ויהי אברהם בן
 תשעים שנה ותשע
 שנים וירא יי אל
 אברהם ויאמר אליו אני
 אל שדי התהלך לפני
 והיה תמים:
 [בראשית י. א]

ג) אולי ימושני אבי
 והייתי בעיניו
 כמתעתע וחבאתי עלי
 קלתי ולא ברכתי:
 [בראשית י. יב]

ד) אל תטמאו בכל
 אלה כי בכל אלה
 נטמאו הגוים אשר אני
 משלח מפניכם:
 [ויקרא י. כד]

ה) הלך צדקות ודבר
 מישרים מאס בבצע
 מעשקות נער כפיו
 מתמוך בשוחד אטם
 אזנו משמע דמים
 ועוצם עיניו מראות
 ברע:
 [ישעיה ל. טו]

ו) כי ידעתיו למען אשר
 יצוה את בניו ואת
 ביתו אחריו ושמרו
 דרך יי לעשות
 צדקה ומשפט למען
 יבא יי על אברהם
 את אשר דבר עלי:
 [בראשית י. יב]

ז) הוא מרומים ישכון
 מצדות סלעים משבבו
 לחמו נתן מימיו
 נאמנים:
 [ישעיה ל. טו]

ח) הגיד לך אדם מה
 טוב ומה ה' דורש
 ממך כי אם עשות
 משפט ואהבת חסד
 והצנע לכת עם
 אלהיך:
 [מיכה ג. ה]

ט) כה אמר ה'
 מושפט ועשו צדקה כי
 קרובה ישועתי לבוא
 וצדקתי להגלות:
 [ישעיה נג. א]

י) כי כה אמר יי
 לבית ישראל דרשוני
 וחי:
 [עמוס ה. ד]

יא) הנה עפלה לא ישרה
 נפשו בו [צדיק]
 באמונתו ויהיה:
 [חבקוק ב. ד]

יב) וישכון ישראל בטח
 בדרך עין יעקב אל ארץ
 דגן ותירוש אף שמיני
 יערפו סל:
 [דברים ג. כח]

יג) ואמר אדוני יי
 חדל נא מי יקום יעקב
 כי קטן הוא:
 [עמוס ג. ה]

יד) נחם יי על זאת
 גם היא לא תהיה אמר
 אדוני יי:
 [עמוס ג. י]

ס) ובגוים ההם לא תרגיע ולא יהיה פגום לךף הגלך ונתן יי לך שם לב רגו וכליון עינים ונאבון נפש: [דברים כ. טו] ט) כה אמר יי מצא חן בפדך עם שרייך הרב הלוך להרגיעו ישראל: [ויקרא י. א] פ) נצר
 הקדר אלפים נשא עון ופשע וחספאה ונקמה לא ינקמה פקד עון אבות על בנים ועל בני בנים על שלשים ועל רבעים: [שמות ל. י] צ) חן פל הנפשות יי הנה נפפש האב ונפפש הבן לי הנה הנפש החוטאת היא
 תמות: [יחזקאל י. ד] ק) ואבדתם בגוים ואכלה אתכם ארץ אויביכם: [ויקרא כ. טח] ר) והיה ביום ההוא יתקע בשופר גדול ויבאו האברהם בארץ אשר והנדהים בארץ מצרים והשתחוו ליי כהר הקדש בירושלם:
 [שעיה כ. י] ש) תעיתי כשה אובד בקש עבדך אלא מסיפא: [ויקרא י. א] ז) תעיתי כשה אובד בקש עבדך אלא מסיפא: [ויקרא י. א] ח) תעיתי כשה אובד בקש עבדך אלא מסיפא: [ויקרא י. א]